

Sygn. akt III AUa 218/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Romana Mrotek (spr.)
Sędziowie:	SSA Urszula Iwanowska SSO del. Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2015 r. w Szczecinie

sprawy P. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 stycznia 2015 r. sygn. akt IV U 1145/14

1. oddala apelację,
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. na rzecz ubezpieczonego kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Urszula Iwanowska SSA Romana Mrotek SSO del. Beata Górską

Sygn. akt III AUa 218/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 3 września 2014r., odmówił ubezpieczonemu P. A. przeliczenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W uzasadnieniu wskazano, że nie spełnia on przesłanek z w/w przepisu, gdyż nie wystąpił z wnioskiem o emeryturę po raz pierwszy – pobiera już emeryturę ustaloną według starych zasad, przed 1 stycznia 2009r.

Ubezpieczony P. A. zaskarżył powyższą decyzję i wniósł o przyznanie mu prawa do przeliczenia emerytury na podstawie art. 26 w zw. z art. 55 w/w ustawy.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. Organ rentowy podniósł, że ubezpieczony nie może skorzystać prawa do emerytury na podstawie art. 55 w/w ustawy, gdyż zgłosił już w 2008r. wniosek o wcześniejszą emeryturę i uzyskał status emeryta. W ocenie organu rentowego możliwość obliczenia emerytury na nowych zasadach dotyczy wyłącznie osób, które pomimo nabycia prawa nie skorzystali z uprawnień emerytalnych a postanowili kontynuować zatrudnienie.

Wyrokiem z dnia 29 stycznia 2015 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu P. A. świadczenie emerytalne od 1 sierpnia 2014 r. w wysokości 2.854,39zł.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony P. A., ur. (...), w dniu 25 lipca 2006r. złożył wniosek o wcześniejszą emeryturę na podstawie art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Decyzją z dnia 21 sierpnia 2006r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury, począwszy od (...), tj. od dnia ukończenia 60 roku życia.

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru renty, do której ubezpieczony był uprawniony od 1 stycznia 2004r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 71,16 %.

Do ustalenia wysokości świadczenia Zakład uwzględnił 40 lat i 3 miesiące okresów składkowych.

Od 1 kwietnia 2013r. P. A. świadczy pracę na podstawie umowy zlecenia jako ochroniarz na rzecz płatników składek (...) Sp. z o.o. w G. oraz (...) Sp. z o.o. Druga z wymienionych Spółek zgłosiła ubezpieczonego do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy zlecenia od 3 kwietnia 2013r.

Ponadto płatnik składek (...) Sp. z o.o. w L. zgłosiła ubezpieczonego do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy zlecenia od 10 września 2013r.

W dniu (...) ubezpieczony ukończył 65 rok życia.

W dniu 11 sierpnia 2014r. ubezpieczony zgłosił wniosek o przeliczenie świadczenia emerytalnego według nowych zasad.

Decyzją z dnia 3 września 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. przeliczył ubezpieczonemu wysokość świadczenia emerytalnego, od 1 września 2014r..

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 71,16% (z renty), zaś przyjęty okres składkowy wyniósł 40 lat, 7 miesiące i 8 dni.

Wysokość świadczenia do wypłaty wyniosła 1671,36 zł brutto, co stanowi 1395,94 zł netto.

Emerytura obliczona została w oparciu o treść art. 53 ustawy emerytalnej.

Jednocześnie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 3 września 2014r., odmówił przeliczenia emerytury zgodnie z żądaniem wniosku.

Decyzją z dnia 2 grudnia 2014r., organ rentowy ustalił ubezpieczonemu P. A. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r. w kwocie 160.062,65 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 1 stycznia 1978r. do 31 grudnia 1987r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału

początkowego wyniósł 83,72 %. Ponadto wskazano, że ubezpieczony ma łącznie wykazanych 35 lat, 7 miesięcy i 17 dni okresów składkowych.

Wysokość emerytura wyliczona dla P. A. na podstawie art. 26 w zw. z art. 55 w/w ustawy wynosi:

- kwota składki zaewidencjonowana na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 30919,02 zł,
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 509988,11 zł,
- średnie dalsze trwania życia wynosi 189,5 miesięcy,
- wyliczona kwota emerytury wynosi: 2854,39 zł brutto.

Sąd Okręgowy wskazał, że wedle przepisu art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013r., poz. 1440 z późn. zm.) ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27 tej ustawy, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26 ustawy, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53 ustawy.

Zdaniem Sądu Okręgowego taka sytuacja ma właśnie miejsce w realiach przedmiotowej sprawy. Z dokumentów znajdujących się w aktach rentowych, które nie były kwestionowane przez strony wynika, że ubezpieczony P. A. spełnił warunki do uzyskania emerytury w oparciu o art. 27 tej ustawy. Po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w tym przepisie (w dniu (...) ukończył 65 lat) kontynuował ubezpieczenie emerytalno-rentowe, bowiem płatnik składek (...) Sp. z o.o. w L. zgłosiła ubezpieczonego do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy zlecenia od 10 września 2013r. Co więcej zgłoszenia takiego dokonała też (...) Sp. z o.o., z tytułu umowy zlecenia od 3 kwietnia 2013r. Wreszcie z wnioskiem o emeryturę wystąpił w dniu 11 sierpnia 2014r. czyli po dniu 31 grudnia 2008r.

Zdaniem Sądu Okręgowego przepis art. 55 w/w ustawy nie stanowi samodzielnej podstawy przyznania emerytury, a umożliwia jedynie wariantowanie ustalenie wysokości emerytury przyznawanej na podstawie art. 27 tej ustawy, dla ubezpieczonego, który kontynuował ubezpieczenie emerytalne i rentowe po osiągnięciu wieku emerytalnego oraz wystąpił po raz pierwszy z wnioskiem o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008r. Dopiero gdy, emerytura obliczona w myśl art. 26 ustawy okaże się wyższa niż obliczona zgodnie z art. 53 ustawy, wnioskodawca uzyska do niej prawo.

W konsekwencji, w rozpoznawanej sprawie na polecenie Sądu Okręgowego wykonana została symulacja wysokości emerytury na podstawie art. 26 w zw. z art. 55 w/w ustawy, która okazała się korzystniejsza niż wysokość emerytury, którą dotychczas otrzymywał ubezpieczony.

Organ rentowy odmówił jednak ubezpieczonemu prawa do emerytury argumentując, że ubezpieczony posiada statut emeryta już od (...), kiedy to nabył prawo do tzw. wcześniejszej emerytury na podstawie art. 29 w/w ustawy i od tego czasu faktycznie pobiera on uzyskane świadczenie. Wniosek ubezpieczonego z dnia 11 sierpnia 2014r. o przyznanie prawa do emerytury w trybie art. 26 w zw. z art. 55 w/w ustawy był więc kolejnym wnioskiem, natomiast w ocenie tego organu by spełnić prawo do obliczenia emerytury w myśl art. 55 w/w ustawy ubezpieczony musiałby wystąpić z wnioskiem o emeryturę po raz pierwszy po ukończeniu wieku 65 lat i kontynuowaniu zatrudnienia.

Sąd Okręgowy zważył ostatecznie, że w niniejszej sprawie spór koncentrował się jedynie na właściwej interpretacji art. 55 ustawy a mianowicie, czy wniosek zgłoszony w trybie z powołanego przepisu, musi być pierwszym wnioskiem o emeryturę jak przyjął to organ rentowy, w szczególności w sytuacji, gdy ubezpieczony pobierał już emeryturę przed nabyciem prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym.

Orzecznictwo Sądu Najwyższego jak i sądów powszechnych w ocenie Sądu Okręgowego zawiera przekonujący kierunek wykładni przepisu art. 55 w/w ustawy, zgodnie z którym przepis ten umożliwia złożenie wniosku o obliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, jeżeli ubezpieczenie było kontynuowane po osiągnięciu tego wieku

emerytalnego, a wniosek został złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. niezależnie od faktu przejścia na emeryturę wcześniejszą lub w niższym wieku emerytalnym. Co więcej, powyższy kierunek wykładni przepisu art. 55 ustawy emerytalnej uznać należy za ugruntowany.

Sąd Okręgowy wskazał, że w najbardziej aktualnym orzeczeniu Sąd Najwyższy (z dnia 18 września 2014r., sygn. I UK 27/14, opubl. LEX nr 1537287) w sposób kategoryczny wypowiedział stanowisko, w stanie faktycznym, który odnosi się też do osoby ubezpieczonego P. A., nie można mówić o złożeniu kolejnego wniosku emerytalnego o przyznanie "emerytury po emeryturze". W art. 55 ustawy chodzi bowiem nie o przyznanie, lecz o obliczenie według innych zasad emerytury już nabytej po spełnieniu warunków z art. 27 ustawy i przyznanej na wniosek złożony po dniu wskazanym w tym przepisie. Wyraźnie stanowi się w nim o możliwości obliczenia emerytury na podstawie art. 26, czyli - wnioskując z treści przepisu - emerytury przyznanej na wniosek zgłoszony po dniu 31 grudnia 2008r., po spełnieniu warunków określonych w art. 27 ustawy. Nie chodzi też o osoby, które wstrzymywały się z pobieraniem należnej emerytury. Pogląd o czystym koncie emerytalnym osób zgłaszających wnioski na podstawie art. 55 ustawy został obalony we wspomnianej uchwale z dnia 4 lipca 2013r. (sygn. II UZP 4/13). Gdyby zresztą ustawodawca miał uznać taką praktykę przy zastosowaniu art. 55 ustawy za niedopuszczalną, niezbędne byłoby zaznaczenie w tym przepisie, że wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym możliwe jest tylko raz, w związku z pierwszym wnioskiem emerytalnym. Takiego zastrzeżenia nie ma w treści tego przepisu oraz nie można go z niej wywodzić (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 19 marca 2014r., sygn. I UK 345/13, opubl. OSNP 2014/10/148).

Sąd Okręgowy podkreślił, że zasadnicze znaczenie dla zastosowania art. 55 ustawy ma utrzymywanie przez osobę w nim określonej statusu osoby ubezpieczonej (art. 4 ust. 13 ustawy), oraz stwierdzić, że status ten zachowują osoby, które przeszły na emeryturę, jeżeli po przyznaniu prawa podlegają obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym (art. 13 i 14 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych; tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 z późn. zm.). W konsekwencji, emerytura osób, które spełniły warunki przewidziane w art. 27 i pobierały świadczenia na wniosek złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. powinna być wyliczona na podstawie art. 53 z uwzględnieniem art. 55 w związku z art. 26 ustawy, jeżeli po ukończeniu wieku 60 lub 65 lat podlegały ubezpieczeniom społecznym obowiązkowo lub dobrowolnie.

Zdaniem Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie oznacza to, że skoro skarżący kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz spełniał warunki, o których mowa w art. 55 ustawy, w tym złożył wniosek o przyznanie emerytury na podstawie art. 27 ustawy po dniu 31 grudnia 2008r., to emerytura powinna mu być wyliczona na podstawie art. 53 i z uwzględnieniem art. 55 ustawy.

Sąd Okręgowy zauważył, że argumenty organu rentowego w przedmiocie nierównego traktowania ubezpieczonych urodzonych przed 1949r. w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po 1948r. dostrzegł sam ustawodawca, który w projekcie ustawy z dnia o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz niektórych innych ustaw (vide: Sejm RP VII kadencji, druk nr 2832), proponuje zmianę art. 55 ustawy emerytalnej polegającą na dodaniu regulacji wskazującej, że prawo do obliczenia emerytury na podstawie art. 26, czyli wg nowych zasad, ma również ubezpieczony, który przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, o której mowa w art. 27, miał ustalone prawo do emerytury z innego tytułu. Jeżeli pobierał wcześniej przyznaną emeryturę, to podstawa obliczania emerytury przyznanej z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego byłaby pomniejszana o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur, w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Wprowadzenie regulacji analogicznej do art. 25 ust. 1b pozwoliłoby na uniknięcie patologii w postaci nierównego traktowania ubezpieczonych urodzonych przed 1949r. w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po 1948r.

Sąd Okręgowy wskazał, że do czasu wprowadzenia przywołanych proponowanych zmian legislacyjnych Sąd Okręgowy uważa za słuszne stosować literalnie przepis art. 55 w/w ustawy - norma ta zaś nie wskazuje, by wniosek w tym trybie musiał być pierwszym wnioskiem o emeryturę, co zaaprobowano w orzecznictwie, jak i w doktrynie.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie złożył organ rentowy. Zaskarżył wyrok w całości. Zarzucił wyrokowi:

1) naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art.55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz.U.2013 poz. 1440), poprzez:

- błędną wykładnię, polegającą na uznaniu, iż przepis wskazanego artykułu dopuszcza możliwość ponownego obliczenia wysokości emerytury na podstawie art.26 ustawy bez względu na fakt posiadania w dacie wniosku uprawnień do wcześniejszej emerytury bądź powszechnej emerytury, podczas gdy przepis ten przewiduje możliwość obliczenia (nie zaś ponownego obliczenia) emerytury w trybie art.26 ustawy tylko tym ubezpieczonym, którzy pomimo spełnienia warunków do powszechnej emerytury na podstawie art.27 ustawy, kontynuują ubezpieczenie emerytalno-rentowe po osiągnięciu wieku emerytalnego i nie pobierają świadczenia emerytalnego, a wniosek o przyznanie emerytury na podstawie art.27 złożyli po dniu 31.12.2008r.

- błędne zastosowanie, poprzez przyjęcie, iż regulacja wskazanego przepisu odnosi się do przedmiotowego stanu faktycznego tj. sytuacji, w której osoba, która ukończyła powszechny wiek emerytalny w dniu (...) i nie kontynuowała zatrudnienia uprawniona jest do ustalenia prawa do emerytury na podstawie art.55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, gdy zgodnie z literalnym brzmieniem art.55 prawo do obliczenia emerytury na zasadach określonych w tym przepisie przysługuje wyłącznie: ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art.27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego - a ubezpieczony w dniu ukończenia 65 lat nie kontynuował ubezpieczenia emerytalno-rentowego.

Organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania.

Organ rentowy nie podzielił stanowiska Sądu I instancji wyrażonego w treści zapadłego wyroku i uważa je za błędne.

Zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz.U. 2013 poz.1440), ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art.27, który kontynuował ubezpieczenie emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego

i wystąpił-z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008r., może być przeliczona emerytura na podstawie art.26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art.53.

W wyniku dokonania wykładni wskazanego przepisu organ rentowy stwierdził, iż możliwość obliczenia emerytury na nowych zasadach dotyczy wyłącznie tych ubezpieczonych urodzonych przed 1949r., którzy nie mają ustalonego świadczenia na zasadach dotychczasowych. Dotyczy bowiem tych osób, które z wnioskiem o emeryturę wystąpią po raz pierwszy po dniu 31.12.2008r.

Zastosowanie art.55 jest możliwe w przypadku mężczyzn, którzy pomimo tego, że po ukończeniu wieku 65 lat mogli skorzystać z uprawnień emerytalnych, postanowili dalej kontynuować zatrudnienie. Tym samym wymieniem ubezpieczeni mają przywilej wynikający z art.55 tej ustawy dotyczący wyboru sposobu obliczenia emerytury wg nowych lub dotychczasowych zasad. Przywileju takiego nie posiadają emeryci, którzy korzystali już z uprawnień emerytalnych w wysokości obliczonej zgodnie z przepisami obowiązującymi w dniu złożenia wniosku. Z kręgu osób uprawnionych do takiego przeliczenia należy wykluczyć zatem osoby, które już uprzednio nabyły status emeryta w wyniku nabycia prawa do wcześniejszej emerytury, a tym bardziej osoby, które nabyły prawo do emerytury na podstawie art.27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i pobierali takie świadczenie przyznane przed końcem 2008 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie jest zasadna.

Emerytura na podstawie art. 27 ustawy o emeryturach i rentach przysługiwała przed 1 stycznia 2013 r. (przed zmianą wynikającą z art. 1 pkt 8 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r. poz. 637) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy osiągnęli powszechny, podstawowy wiek emerytalny, wynoszący co najmniej 65 lat dla mężczyzn, i wykazali okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat. Emerytura ta, tak w poprzednim stanie prawnym, jak obecnie, obliczana jest według zasady określonej w art. 53 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 z późn. zm.) jako procent kwoty bazowej oraz okresów składkowych i nieskładkowych wyliczony według wskaźników wskazanych w art. 53 ust. 1 pkt 2-3, z uwzględnieniem art. 55. Oznacza to, że dla niektórych osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. przewidziana została możliwość obliczenia emerytury według wartości zgromadzonych składek, na zasadach określonych w art. 25 i 26 ustawy. Dotyczy to tych osób, które po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego pozostawały w ubezpieczeniach emerytalnym i rentowych (obowiązkowych lub dobrowolnych), a z wnioskiem o emeryturę wystąpiły po dniu 31 grudnia 2008 r. Warunkiem uwzględnienia takiego wniosku jest ustalenie, że emerytura obliczona na podstawie art. 26 jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53, co jest możliwe w przypadku osób, które po wejściu w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podlegały ubezpieczeniom przez odpowiednio długi okres i osiągały wysokie przychody.

Wątpliwości powstałe na tle stosowania art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zostały rozstrzygnięte w orzecznictwie przez stwierdzenie, że ustanawia on uprawnienie do przeliczenia emerytury ustawowej przez ubezpieczonych urodzonych przed dniem 31 grudnia 1948 r., którzy po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuowali ubezpieczenie i wystąpili o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r. niezależnie od tego, czy wcześniej złożyli wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r., II UZP 4/13, OSNP 2013 nr 21-22, poz. 257). Sąd Najwyższy uznał także, że emeryt pobierający emeryturę przyznaną i obliczoną niezgodnie z wnioskiem emerytalnym (wadliwie) na podstawie dotychczasowych zasad (art. 27 w związku z art. 53 ustawy o emeryturach i rentach) nie traci prawa do ustalenia korzystniejszej wysokości emerytury "kapitałowej" (art. 26 w związku z art. 55 tej ustawy), jeżeli kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz gdy z wnioskiem o przyznanie tej emerytury wystąpił po dniu 31 grudnia 2008 r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2013 r., II UK 23/13, OSNP 2014 Nr 6, poz. 85). Z motywów tego orzeczenia wynika, że także emeryt, który po ustaleniu i pobraniu emerytury był osobą czynną zawodowo i z tego tytułu kontynuował obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i rentowe, zachował status ubezpieczonego spełniającego warunki do uzyskania najkorzystniejszego wymiaru należnego mu świadczenia emerytalnego, w tym do jego obliczenia metodą "kapitałową", jeżeli emerytura obliczona według nowych zasad na podstawie art. 26, jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej, o ile spełnił warunki wymagane w art. 55 tej ustawy, w tym złożył wniosek emerytalny po dniu 31 grudnia 2008 r.

To stanowisko zostało sformułowane wobec emeryta, który pobierał emeryturę przyznaną i obliczoną wadliwie, niezgodnie z wnioskiem o jej przyznanie "w najkorzystniejszym wariantcie". W takim wypadku emeryt - w ocenie Sądu Najwyższego - nie utracił prawa do obliczenia korzystniejszej wysokości emerytury na podstawie art. 26, jeżeli kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe, skoro już w pierwszym wniosku o emeryturę złożonym po dniu 31 grudnia 2008 r. domagał się jej przyznania "w najkorzystniejszym wariantcie", obejmującym obliczenie na podstawie art. 55 ustawy.

W kolejnym wyroku z dnia 7 listopada 2013 r., II UK 143/13 (niepubl.) Sąd Najwyższy uznał, że art. 55 ustawy, umożliwiając ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r. wyliczenie emerytury uzyskanej po ukończeniu wieku powszechnego, według art. 26, "zrównuje" w pewnym sensie sytuację osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. z sytuacją osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., które - jeśli nabyły prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym albo do tzw. emerytury wcześniejszej - mogą, osiągając powszechny wiek emerytalny, złożyć wniosek o ustalenie prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, wyliczanej według art. 24 ustawy. W związku z tym przyjął, że jeżeli istnieje możliwość obliczenia emerytury przysługującej ubezpieczonemu na podstawie art. 27 (urodzonemu przed dniem 1 stycznia 1949 r.), który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu

przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego oraz z wnioskiem o przyznanie emerytury wystąpił po dniu 31 grudnia 2008 r., organ rentowy jest zobowiązany obliczyć należne mu świadczenie emerytalne zarówno według dotychczasowych zasad (art. 27 w związku z art. 53), jak i według nowych zasad (art. 26 w związku z art. 55), a następnie przyznać mu emeryturę w wyższej wysokości (art. 55 w związku z art. 100 ust. 1 ustawy).

Przedstawione orzeczenia wskazują na kierowanie się przy wykładni art. 55 ustawy brzmieniem przepisu, z dostrzeżeniem, że nie wynika z niego, by wniosek o emeryturę w powszechnym wieku musiał być pierwszym wnioskiem o świadczenie. Traktuje się także zawartą w nim regulację jako uprawnienie do przeliczenia emerytury przyznanej i wypłacanej na podstawie art. 27 ustawy przez wszystkich ubezpieczonych, którzy nadal, po uzyskaniu statusu emeryta, opłacają składki na ubezpieczenie społeczne emerytalne i rentowe, przez co pomnażają swoje konto, pod warunkiem jednak, by wystąpili z wnioskiem o emeryturę nie wcześniej niż po dniu 31 grudnia 2008 r., czyli by nie mieli ustalonego prawa do emerytury przed wskazaną datą. Nawiązując do wykładni historycznej, Sąd Najwyższy w wymienionej uchwale wskazał, że sposób wyliczania emerytury w tzw. formule zdefiniowanej składki zaczął obowiązywać dopiero od dnia 1 stycznia 2009 r., więc warunek kontynuowania ubezpieczenia i wystąpienia z wnioskiem po dniu 31 grudnia 2008 r. miał umożliwić wyliczenie emerytury od sumy składek odkładanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego, stąd przywiązywanie znaczenia do kontynuowania opłacania składek, a nie do ubiegania się o emeryturę wcześniejszą lub w niższym wieku emerytalnym. Sąd Najwyższy wskazał także w uchwale, że - uwzględniając art. 21 ust. 2 tej ustawy - na emeryturę można przechodzić kilka razy.

Podzielając ten pogląd, można zaaprobować stanowisko, że nie jest kwestionowana w orzecznictwie możliwość kilkakrotnego uzyskiwania prawa do emerytury, lecz tylko wówczas, gdy każdorazowo inne przesłanki będą decydowały o ziszczeniu się ryzyka emerytalnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 120/04, OSNP 2005 Nr 16, poz. 257 oraz uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2004 r., II UZ 13/04, OSNP 2004 Nr 23, poz. 409).

Za nietrafną należy jednak uznać ocenę tego Sądu, że osobom wskazanym w art. 55 ustawy i spełniającym przewidziane w tym przepisie warunki, może być przyznana emerytura obliczona w sposób określony w art. 26 ustawy. Nie można w takim wypadku mówić o złożeniu kolejnego wniosku emerytalnego o przyznanie "emerytury po emeryturze". W art. 55 chodzi nie o przyznanie, lecz o obliczenie według innych zasad emerytury już nabytej po spełnieniu warunków z art. 27 ustawy i przyznanej na wniosek złożony po dniu wskazanym w tym przepisie. Wyraźnie stanowi się w nim o możliwości obliczenia emerytury na podstawie art. 26, czyli - wnioskując z treści przepisu - emerytury przyznanej na wniosek zgłoszony po dniu 13 grudnia 1948 r., po spełnieniu warunków określonych w art. 27 ustawy. Nie chodzi też o osoby, które wstrzymywały się z pobieraniem należnej emerytury. Pogląd o czystym koncie emerytalnym osób zgłaszających wniosek na podstawie art. 55 ustawy został obalony we wspomnianej uchwale z dnia 4 lipca 2013 r., II UZP 4/13. Gdyby zresztą ustawodawca miał uznać taką praktykę przy zastosowaniu art. 55 ustawy za niedopuszczalną, niezbędne byłoby zaznaczenie w tym przepisie, że wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym możliwe jest tylko raz, w związku z pierwszym wnioskiem emerytalnym. Takiego zastrzeżenia nie ma w treści tego przepisu oraz nie można go z niej wywodzić (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2014 r., I UK 345/13, niepubl.).

Według Sądu Najwyższego, nie jest możliwa utrata uprawnienia do zweryfikowania wysokości długoterminowych świadczeń emerytalnych ustalonych w deklaratoryjnych decyzjach emerytalnych, więc emerytura może być wyliczona równolegle według zasad ustalonych w art. 53 w związku z art. 27 i według nowych zasad wynikających z art. 26 w związku z art. 55 (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2013 r., II UK 143/13, niepubl.).

Należy podkreślić, że zasadnicze znaczenie dla zastosowania art. 55 ustawy ma utrzymywanie przez osobę w nim określonej statusu osoby ubezpieczonej (art. 4 ust. 13 ustawy), oraz stwierdzić, że status ten zachowują osoby, które przeszły na emeryturę, jeżeli po przyznaniu prawa podlegają obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym (art. 13 i 14 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych; tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 z późn. zm.). W konsekwencji, emerytura osób, które spełniły warunki przewidziane w art. 27 i pobierały świadczenia na wniosek złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. powinna być wyliczona na podstawie art. 53 z

uwzględnieniem art. 55 w związku z art. 26 ustawy, jeżeli po ukończeniu wieku 60 lub 65 lat podlegały ubezpieczeniom społecznym obowiązkowo lub dobrowolnie.

W niniejszej sprawie oznacza to, że skoro skarżący kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz spełniał warunki, o których mowa w art. 55 ustawy, w tym złożył wniosek o przyznanie emerytury na podstawie art. 27 ustawy po dniu 31 grudnia 2008 r., to emerytura powinna mu być wyliczona na podstawie art. 53 i - jak ten przepis stanowi - "z uwzględnieniem" art. 55 ustawy.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 385 kpc.

SSA Urszula Iwanowska SSA Romana Mrotek SSO del. Beata Górka